

Pääkirjoitus

Jussi Semi^a ja Nina V. Nygren^b

Yhdessä?

Tuskin keneltäkään on jäänyt huomaamatta Suomen itsenäisyyden juhluvuosi. Kulunutta sataa vuotta on julistettu ja juhlistettu monissa kanavissa. Yksi viimeisimmistä muodoista oli Suomen rahapajan julkaisema juhlarahasarja, jonka tarkoituksena oli kertoa Suomen itsenäisyyden tarina saavutusten ja voitettujen vaikeuksien kautta. Sarjassa oli viisi kolikkoa, joista jokainen kuvasi määrätyn ajanjakson saavutuksia, vaikeuksia ja haasteita. Ennen kuin juhlarahasarjaa oli laskettu liikkeelle, jouduttiin prosessi kumoamaan valtiovarainministeriön toimesta. Suurimman kohun aiheutti vuosia 1917–1939 kuvaava kolikko ja etenkin sen toinen puoli, joka kuvasi vuoden 1918 sisällissodan punaisten teloitusta. Kuvaa pidettiin mauttomana, tyylittömänä ja täysin sopimattomana juhluvuoden ”Yhdessä”-teemaan. Hämmennystä aiheutti myös suunniteltu kolikkokuva kuolleesta syyrialaislapsesta, Aylan Kurdista, Välimeren rannalla rajavartijan sylissä. Kolikon otsikkona on ”globaali oikeudenmukaisuus”.

Oltiin kolikoiden kuvista mitä mieltä tahansa, nostaa kohu esiin monia kysymyksiä. Miksi juhlarahoihin kuvattiin nimenomaisesti edellä mainitut tapahtumat? Mikä merkitys niillä on Suomelle ja suomalaisille? Jos juhlarahasarjan tavoitteena oli kertoa Suomea kohdanneista haasteista ja saavutuksista, on syytä kysyä, keiden haasteista ja saavutuksista on lopulta kyse. Keitä ”me” siis olemme? Mistä koostuu ”me” ryhmänä ja kollektiivina? Kuka sen määrittelee? Nämä kysymykset ovat tieteessä vanhoja ja monilta osin jopa kuluneita, mutta silti aika ajoin esiin nousevia. Vastaukset edellä esitettyihin kysymyksiin vaihtelevat aikakauden ja vastaajan mukaan. Absoluuttisia totuuksia on turha odottaa.

Juhluvuoden ”Yhdessä”-teema ja siihen kytkeytyvä kolikkorahakohu nostaa esille kahdenlaisia huomioita. Ensinnäkin, meillä on tarve kuulua johonkin. Emme tarkoita tällä yksinomaan rajattua tilaa, paikkaa tai maata, vaan tarinaa. Toisin sanoen sellaista tapahtumien ja asioiden kehityskulkua, jonka tuloksena meistä on tullut ”meitä”, ja joiden logiikan voimme kokea omaksemme. Siksi nämä samat tapahtumat kerrotaan uudestaan ja uudestaan vastaamaan tulkintatapojamme, moraaliamme ja sisäisiä käsityksiämme maailmasta. Tässä ei ole kysymys todesta ja epätodesta. Faktan ja fiktion välinen raja on tässä kontekstissa epärelevantti.

Toiseksi, tarinoiden ja tapahtumien kerronta tuo väistämättä esiin ristiriidat, niin menneet kuin nykyiset. ”Yhdessä”-teema luo helposti utooppisen ja aavistuksen verran naiivin kuvan yhdessäolon jouhevuudesta ja tasaisuudesta. Todellisuudessa tilanne on päinvastainen. Jotta yhteisyys, edes jossain muodossa, olisi mahdollista, vaatii se ristiriitoja, kritiikkiä, keskustelua ja ennen kaikkea niiden sietämistä. Ilman rosoisuutta, halkeamia ja poikkeamia ei synny mitään uutta.

Tästä on kyse myös tietessä. Voimme puhua tiedeyhteisöstä ja olla ”yhdessä”-hengen mukaisesti näennäisellä tasolla samanmielisiä, mutta ilman jatkuvaa arviointia, vuoropuhelua ja ristiriitojen läsnäoloa emme ole yhtään mitään. Kysymys ei ole riidanhaastamisesta vaan uuden luomisesta. Sellaisen tekemisestä ja työstämisestä, jota ei ole vielä olemassa ja jonka tuloa kukaan ei pysty ennalta näkemään.

a. Itä-Suomen yliopisto, jussi.semi@uef.fi; b. Tampereen yliopisto, nina.nygren@uta.fi

Myös tätä lehteä tehdään yhdessä. Edellisen päätoimittajan Nina Tynkkysen (kiitos hänelle kaiketal) siirtymässä sivummalle Alue ja ympäristö -lehden ottaa vastuulle tästä numerosta alkaen kaksi päätoimittajaa. Tällä muutoksella on tavoiteltu päätoimittajan työkuorman jakamista. Uutena toimitussihteerinä toimii Krista Willman. Lehti ei ole kuitenkaan mahdollinen ilman kirjoittajia ja vertaisarvioijia. Ilman heidän panostaan, runollisesti ilmaistuna, moni laulu jäisi laulamatta.

Alue ja ympäristö ilmestyy edelleen paperilehtenä. Tämä ja tulevat numerot ovat saatavilla myös journal.fi -julkaisualustalla (tarkemmin: <http://aluejymparisto.journal.fi/>). Kyseinen julkaisualusta helpottaa toimituksen työtä, yhteistyötä ja käsikirjoitusten prosessointia – ainakin viimeistään sitten, kun pääsemme perille kaikista alustan hienosäädöistä. Lehden arkisto on tarkoitus siirtää samalle alustalle, mutta siirto on osin käsityötä ja päivittäminen vie oman aikansa. Siihen saakka arkisto löytyy osoitteesta: <http://www.ays.fi/alue-ja-ymparisto-lehti/arkisto/index.php>. Uusia avauksia tarjoaa myös Julkea!-hanke (<http://julkea.fi/>), josta lisää tämän lehden Versus -osiossa. Alue- ja ympäristötutkimuksen seura ja Alue ja ympäristö -lehti ovat mukana Kotilava-hankkeessa. ”Kotimaiset tieteelliset lehdet avoimiksi ja vaikuttamaan” on Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Kansalliskirjaston yhteinen hanke, jonka tavoitteena on uudistaa kotimaisten tieteellisten lehtien teknistä infrastruktuuria sekä luoda pysyvä malli kotimaisten avointen lehtien rahoittamiseksi. Hankkeesta lisätietoa osoitteesta: www.kotilava.fi.

Arvoisa lukija. Katseletpa käsilläsi olevaa numeroa missä muodossa tahansa, pyydämme sinulta: rentoudu, silmäile, selaile ja lue. Jos tunnet piston sielussasi tai sydämessäsi: reagoi, toimi, kirjoita.